

Kompletterande information vid uppföljningen av forskarutbildning i nationalekonomi

Bedömggruppen för uppföljningen av forskarutbildning i nationalekonomi har begärt in kompletterande information kring dokumentation/ställningstaganden för ORU:s del gällande den överenskommelse som ORU:s kontaktperson i SWEGPEC undertecknat för ORU:s del. Bedömggruppens frågor om kompletterande information listas nedan i fet stil följt av ORU:s svar. En del av svaren är gemensamma för LNU, ORU och SH och har formulerats gemensamt.

1. Hur är den överenskommelse som kontaktpersonen undertecknat förankrad inom universitetet?

Överenskommelsen är diskuterad och förankrad inom Enheten för nationalekonomi, hos prefekten för Handelshögskolan och hos dekanen för Fakulteten för ekonomi, natur- och teknikvetenskap.

2. Vilka behörighetskrav ställer lärosätena på de forskarstuderande som deltar i SWEGPEC:s obligatoriska kurser i makro, mikro, ekonometri och statistik. Vem följer upp/ansvarar för att dessa behörighetskrav uppfylls?

Det behörighetskrav som ställs på de forskarstuderande som deltar i SWEGPEC:s obligatoriska kurser är att de är antagna till forskarutbildningen i nationalekonomi, vanligtvis vid ett lärosäte inom SWEGPEC, men det förekommer att forskarstuderande från andra lärosäten läser kurser inom SWEGPEC-nätverket, t.ex. från KTH. Behörighetskraven regleras i respektive lärosätes allmänna studieplan. Enligt ORU:s allmänna studieplan gäller följande:

2 Behörighetskrav

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Universitetet får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.¹

---

¹ 7 kap. 39 § HF

Övergångsregler

Även den som har *en utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning* som motsvarar behörighetskraven ovan ska vara behörig.² Undantag från behörighetskraven får göras även i dessa fall, om det finns särskilda skäl.³

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet för att bli antagen till utbildning på forskarnivå i ämnet har den som i sin högskoleutbildning har godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng, inklusive självständigt arbete för kandidatexamen, i nationalekonomi. Särskild behörighet har även den som inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

2.3 Förmåga i övrigt att tillgodogöra sig utbildningen

Bedömningen av om sökanden har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen ska göras utifrån sökandens utbildning och annan tidigare verksamhet samt de uppsatser och andra självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär som sökanden har gett in.

Övriga lärosäten med examensrätt inom SWEGPEC har liknande behörighetskrav.

Varje lärosäte har väl etablerade administrativa rutiner för att kontrollera att sökande till forskarutbildningen uppfyller behörighetskraven innan de antas. En aspekt som diskuteras i styrgruppen är vilka doktorander som faktiskt deltar på kurserna och då säkerställs att samtliga är antagna till forskarutbildningen. Detta är okomplicerat eftersom det är respektive studierektor, eller motsvarande, som är lärosätens representant i styrgruppen och dessa känner till vilka de forskarstuderande från det egna lärosätet är.

3. Hur motiverar LNU/SH/ORU att tre associerade lärosäten medverkar i SWEGPEC trots att de inte har examenstillstånd inom forskarutbildning i nationalekonomi. Ställer nätverket samma/enhetliga behörighetskrav på kursdeltagare från dessa lärosäten?

Dessa lärosäten är inte en del av överenskommelsen och har därför begränsat inflytande över SWEGPEC:s upplägg och verksamhet. Det finns två huvudsakliga skäl som motiverar att de medverkar i SWEGPEC. För det första finns en tradition vid flera lärosäten i Sverige att stödja lärosäten som strävar efter att få examenstillstånd. Exempelvis hade ORU ett samarbete med Uppsala universitet innan ORU fick examenstillstånd i nationalekonomi. Innan SH fick examenstillstånd i nationalekonomi fick de stöd av ORU. För det andra medför samarbetet med dessa lärosäten att antalet forskarstuderande på kurserna blir större, vilket bidrar till att uppnå en kritisk massa av forskarstuderande och därmed möjliggör högre kvalitet på kurserna.

Nätverket ställer samma behörighetskrav på kursdeltagare från de associerade lärosätena, se svaret på fråga 2. Vanligtvis säkerställs behörighetskraven genom att kursdeltagarna är antagna till forskarutbildningen vid ett lärosäte som har examenstillstånd i nationalekonomi. Det kan också förekomma forskarstuderande i närliggande ämnen på kurserna om de har kunskaper

---

² P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

³ Tidigare övergångsbestämmelse P 11 till SFS 2006:1053 har upphört sedan utgången av juni 2015

motsvarande grundläggande och särskild behörighet för att antas till forskarutbildningen i nationalekonomi.

4. Hur avser LNU/SH/ORU trygga och kvalitetssäkra ett långsiktigt utbud av obligatoriska forskarutbildningskurser i nationalekonomi i en situation där ett eller flera medverkande lärosäten enligt överenskommelsen äger rätt att frånträda samarbetet utan uppsägningstid och utan närmare angivelse av skäl härför?

ORU ser nätverket som en nödvändighet för att kunna bedriva en forskarutbildning av hög kvalitet. Det finns således ett starkt incitament att vara kvar i nätverket. ORU är positiva till och kommer att verka för att nätverket utvidgas och utvecklas ytterligare framöver.

Om ett lärosäte mot förmodan skulle säga upp överenskommelsen kan det obligatoriska kursutbudet ändå tryggas. Fem lärosäten ansvarar i dagsläget för det obligatoriska kursutbudet, vilket uppgår till 60 högskolepoäng. Om ett lärosäte säger upp samarbetet måste de fyra återstående lärosätena ansvara för 15 högskolepoäng vardera (om vi antar att de delar kurspoängen lika). Det finns goda förutsättningar att med tillgänglig lärarkapacitet klara av detta.

Till sist ska nämnas att i samband med UKÄ:s utvärdering har SWEGPEC-samarbetet förbättrats och fördjupats avsevärt. Detta är något som nätverket bygger vidare på och det bidrar också till att trygga ett långsiktigt utbud av obligatoriska forskarutbildningskurser i nationalekonomi.

Kvalitetssäkring diskuteras i svaret på fråga 7.

5. Vad innebär det för LNU/SH/ORU att nätverket SWEGPEC enligt överenskommelsen framöver bör ta ett ansvar för om en obligatorisk kurs ska erbjudas eller inte inom nätverket?

Den viktigaste innebörden av överenskommelsen är att SWEGPEC får en tydligare samordnande roll, och vidare, att alla kurser som erbjuds inom SWEGPEC, oavsett på vilket lärosäte, genomgår en granskning av SWEGPEC:s styrgrupp utöver lärosätenas egen granskning. Det säkerställer att det erbjuds ett komplett utbud av obligatoriska kurser av hög kvalitet inom nätverket. Notera att ORU inrättar sina egna kurser (vilket regleras i högskoleförordningen), men SWEGPEC avgör om de erbjuds inom nätverket.

Vad innebörden blir i detalj för ORU beror på om det är en av ORU:s egna kurser eller om det är en kurs som ges av ett annat lärosäte inom SWEGPEC.

För att en av ORU:s egna kurser ska erbjudas inom SWEGPEC måste det finnas ett behov inom SWEGPEC och kursen måste leva upp till SWEGPEC:s kvalitetskrav. Detta bereds och klargörs i styrgruppen för SWEGPEC.

För en obligatorisk doktorandkurs som erbjuds inom SWEGPEC av ett annat lärosäte än ORU tillkommer ORU:s egen granskning av kursen innan ORU:s doktorander kan delta. ORU kvalitetssäkrar sådana kurser dels genom medverkan i SWEGPEC:s rutiner för kvalitetssäkring,

dels genom beredning i ämnets handledarkollegium av underlag såsom kursplaner, kursvärderingar och nätverksanalyser från SWEGPEC.

6. Hur motiverar LNU/SH/ORU överenskommelsens stadganden att det inte finns ett behov av ett komplett utbud av valbara kurser? Är det enbart argumentet att doktoranderna läser dessa utanför nätverket nationellt eller internationellt? Hur säkerställs att samtliga vid LNU registrerade doktorander har tillgång till adekvata valbara kurser.

Det är främst två skäl till att SWEGPEC inte erbjuder ett komplett utbud av valbara kurser. Det första är att det inte finns specialistkompetens på alla forskningsområden inom nätverket och i sådana fall är det lämpligt att de forskarstuderande istället läser kursen på ett lärosäte, nationellt eller internationellt, som har sådan specialistkompetens. Det andra skälet är att lärosätena inom SWEGPEC anser att mobilitet är mycket positivt och därför bör stimuleras. Detta gäller särskilt de valbara kurserna som ofta väljs utifrån avhandlingsområdet, vilket medför att doktoranden kan vistas i för avhandlingsämnet starka forskningsmiljöer och där få kontakt och utbyte med andra doktorander och seniora forskare med relevant kompetens.

Att samtliga registrerade doktorander vid ORU har tillgång till adekvata valbara kurser säkerställs genom att doktoranderna uppmuntras och tillåts välja kurser vid andra lärosäten. De flesta av våra doktorander har läst valbara kurser vid lärosäten utanför SWEGPEC, både nationellt och internationellt. Dessa lärosäten tar som regel emot våra doktorander och kursavgifterna är vanligtvis relativt låga. Det kan nämnas specifikt att Stockholms universitet (SU) erbjuder sina andraårskurser för doktorander inom SWEGPEC.

Fakulteten medger omkostnader för doktorander, vilka bland annat täcker kostnader för att läsa kurser vid andra lärosäten. Det har inte inträffat att en doktorand antagen vid ORU inte kunnat uppfylla kurskraven i den allmänna studieplanen på grund av ett bristande utbud av valbara kurser.

7. a) Det hänvisas i överenskommelsen till möten som ska kvalitetssäkra kursutbudet, men lite information ges om innehållet av denna kvalitetssäkring.

Kvalitetssäkring av kurserna inom SWEGPEC sker enligt följande procedur (som även återfinns som bilaga till den inskickade åtgärdsredovisningen, "Kvalitetssäkring av kurser på forskarnivå inom SWEGPEC"):

Bilaga: Kvalitetssäkring av kurser på forskarnivå inom SWEGPEC

Kvalitetssäkring inom SWEGPEC

Mål: Att det inom SWEGPEC erbjuds relevanta kurser av hög kvalitet som bidrar till att säkerställa att examensmålen uppfylls.

Inrättande av nya kurser

En förutsättning för att en kurs ska kunna erbjudas inom SWEGPEC-nätverket är att det finns en kursplan som är fastställd av ett av lärosätena inom nätverket. Kursplanen ska innehålla kursens innehåll, syfte, lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationsform. Kursplanen ska ge en potentiell doktorand förståelse för vad kursen syftar till och vilka färdigheter deltagarna förväntas erhålla. Lärandemålen ska ange vilka kunskaper, färdigheter, värderingsförmåga och förhållningssätt som doktoranden ska ha erhållit efter genomgången kurs.

Innan en kurs kan erbjudas inom SWEGPEC ska styrgruppen:

- klargöra behovet av kursen inom SWEGPEC.
- granska kursplanen och godkänna att kursen erbjuds inom SWEGPEC.

Kursvärdering och analys av forskarutbildningskurser

Samtliga forskarutbildningskurser som erbjuds inom SWEGPEC ska utvärderas efter avslutad kurs. Mall för kursvärdering finns tillgänglig på SWEGPEC:s hemsida (<https://www.oru.se/english/schools/Orebro-University-School-of-Business/research/swegpec2/>).

Kursvärderingarna sammanställs och resultatet levereras till ansvarig lärare och ordförande i styrgruppen. Ordföranden i styrgruppen vidarebefordrar kursvärderingarna till övriga ledamöter i styrgruppen. Styrgruppen granskar kursvärderingen och återkopplar sedan till kursansvarig med eventuella synpunkter och förbättringsförslag. Kursvärderingarna görs även tillgängliga för kursdeltagarna och nya sökanden till kursen.

Kursinformation

Syftet med kursinformation är att ge information om kursens innehåll och upplägg till styrgruppen, handledare, forskarstuderande inom nätverket. Kursansvarig får också möjlighet att få feedback på kursen. Informationen sker i samband med den årliga gemensamma workshoppen inom nätverket. Information ska ges när en ny kurs erbjuds inom SWEGPEC och därefter regelbundet.

Övrigt

- Obligatoriska kurser erbjuds inom nätverket i normalfallet om det finns en kritisk massa av forskarstudenter. I praktiken betyder det minst ca 5 studenter.

- Styrgruppen verkar för att det inom SWEGPEC långsiktigt erbjuds relevanta valbara (andraårs) kurser.
- Obligatoriska kurser erbjuds i matematik, mikroekonomi, ekonometri och makroekonomi och omfattningen summerar till 60 högskolepoäng.
- Information om vilka kurser som erbjuds ges till doktorander och handledare via SWEGPEC:s hemsida och vid den årliga workshopen.
- På SWEGPEC´s årliga workshop sker en nätverksutvärdering.

*** Slut på ”Bilaga: Kvalitetssäkring av kurser på forskarnivå inom SWEGPEC” ***

7. b) Vad innebär det för LNU/SH/ORU att varje lärosäte i efterhand gör en egen bedömning av kvaliteten? Finns det en risk att en doktorand följer en kurs inom nätverket som sedan inte godkänns av hemmauniversitetet?

Enligt högskoleförordningen är lärosätet som antagit en doktorand ytterst ansvarigt för den forskarstuderande och tillgodoräkning av kurspoäng.

Risken för att en doktorand följer en kurs som erbjuds inom SWEGPEC-nätverket och sedan inte godkänns av lärosätet där doktoranden antagits bedöms som låg. Flera mekanismer inom kvalitetssäkringssystemet bör förhindra detta. För det första granskas kvaliteten enligt lärosätets egna rutiner innan en kurs *inrättas* av lärosätet för att därefter diskuteras och granskas av SWEGPEC:s styrgrupp innan kursen *erbjuds* inom nätverket. För det andra ges kurserna av lärosäten som har examenstillstånd. För det tredje är kursernas kvalitet beroende av lärarnas kompetens och kurserna ges i allmänhet av docenter och professorer med lång undervisningserfarenhet och som regelbundet publicerar i välrenommerade vetenskapliga tidskrifter. Slutligen diskuterar varje enskild doktorand med handledare (och eventuellt ytterligare forskare vid behov) doktorandens kurser inklusive deras lämplighet med avseende på avhandlingsområdet och kvalitet *innan* doktoranden påbörjar en kurs. Vid ORU har det inte inträffat att en doktorand blivit godkänd på en kurs på ett annat lärosäte inom SWEGPEC och sedan inte kunnat tillgodoräkna sig den.